

HALK EDBİYATI

ANONİM
SÖYLENENİ BİLİNER

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

YAZILI KAYNAKLAR

Orhun Abideleri
Divanü Lügati't Türk
Menakıpnameler,
Velayetnameler
Sürnameler
Falnameler
Mesneviler
Cönkler

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

HALK EDEBİYATI

HALK ŞİİRİ
Mani, Türkü,
Ağıt, Ninni.

DESTAN
SÖYLENCE
EFSANE

HALK
HİKAYELERİ

MASALLAR

FIKRALAR

ATASÖZÜ

BİLMECELER

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

TEKERLEMELER

DİL MALZEMESİ
Argo

KARGIŞ
KÜFÜRLER

EFANE

Yaşamış kişi ve olmuş olayların
halkın düş gücüyle harmanlanması sonucu oluşturulan
halk öykülerine destan denilmektedir;
olağüstü öğeler içermesi nedeniyle mitolojiye yaklaşır.

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Lokman Hekim

Şahmaran

Sarıkız

Ağlayankaya (Manisa)

Kızkulesi / Kızkalesi

KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

HALK HİKAYELERİ

Kerem ile Aslı

Tahir ile Zühre

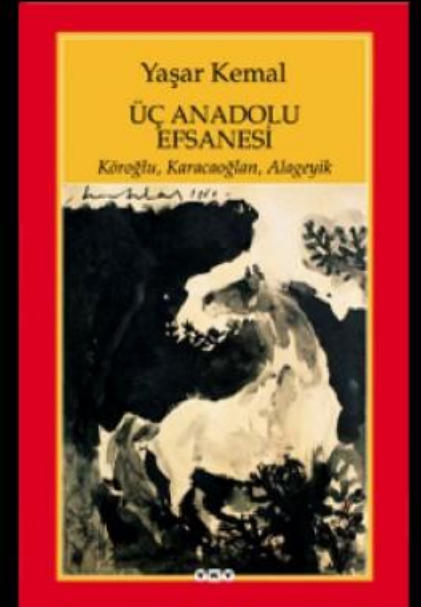
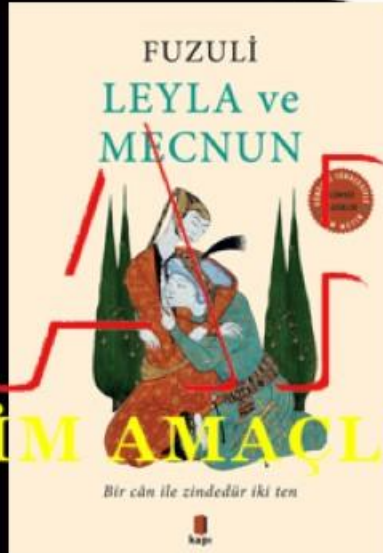
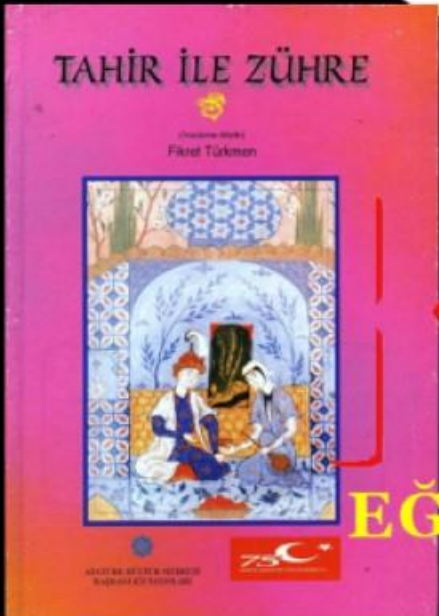
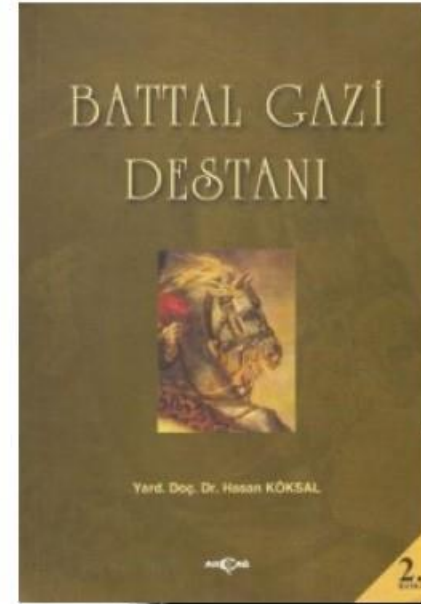
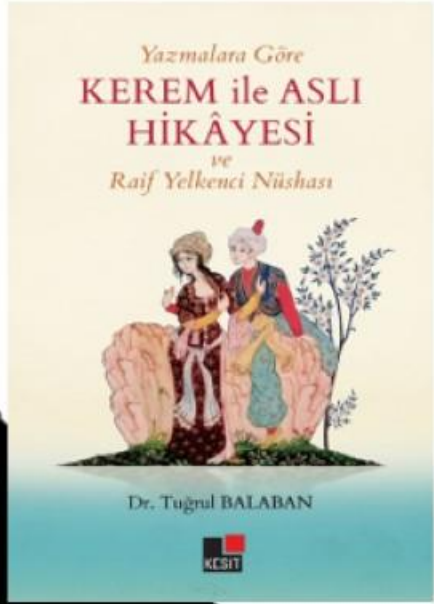
Arzu ile Kamber

Leyla ile Mecnun

Ferhat ile Şirin

Köroğlu

Battal Gazi

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

TÜRKÜLER

Hece ölçüsüyle yazılmış ve
halk ezgileriyle bestelenmiş
manzume.

MANİLER

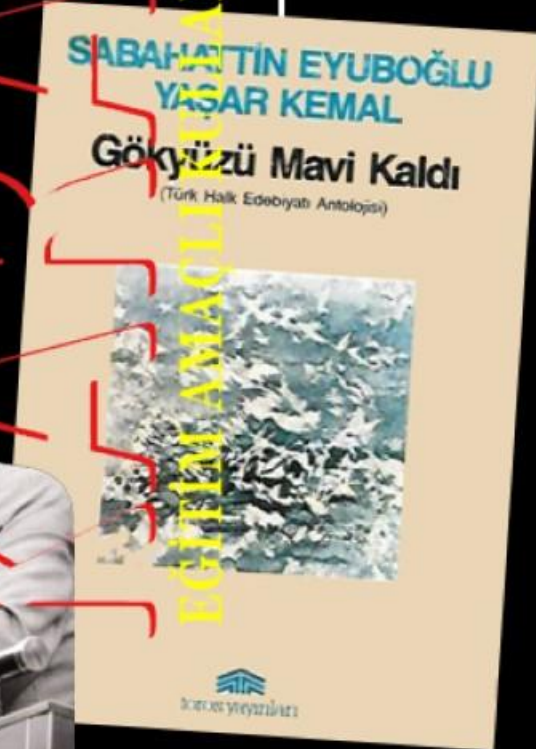
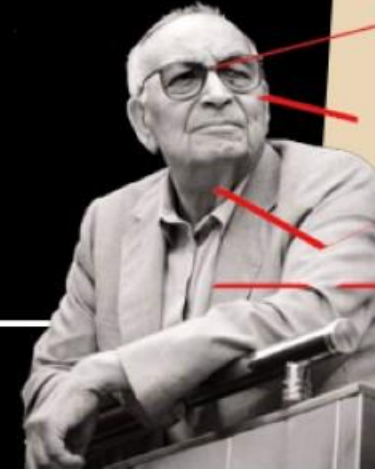
- Maniler sözlü manzum halk ürünleridir; nazım birimi dördlüktür.
 - Hece vezniyle yazılır ve anonimdir.
 - Tek dördlükten oluşurlar,
- Bazen beş, altı, yedi, sekiz, on, ondört mısralılarına da rastlanır.
 - Kafiye düzeni aaxa şeklindedir.
- Geniş bir coğrafyada görülür (Anadolu, Rumeli, Kırım, Azerbaycan, Kerkük)
 - Erzurum Kars'ta BAYATI, Ş. Urfa'da HOYRAT olarak adlandırılır.
- İlk iki mısrada sıradan (tabiat vb.) konular işlenir, esas anlam son iki mısrada işlenir.
 - Genellikle kadınlar söyler, atışma şeklinde olanlar da vardır.

MANİLER

Ay aydır ışıktır
Terkim dolu kaşıktır
Dedim yâre gideyim
Yollarım karışıktır

Ayağının nalını
Eğme kiraz dalını
Zenginse dengim değil
Köpek yesin malını

Çorap ördüm yaş imiş
Ayaklarım üşümüş
Yari koynumda sandım
Uyandım ki düş imiş.

BİLMECELER

**Birşeyin adını anmadan, niteliklerini
üstü kapalı olarak söyleyerek
o şeyin ne olduğunu bulmayı dinleyene
veya okuyana bırakan halk oyunu.
Nazım ve nesir formda görülmektedir.
Manzum bilmeceler hece vezinlidir
ama kesin bir kalıbı bulunmamaktadır**

BİLMECELER

Ah ne idim ne idim
Sahralarda bey idim
Felek beni ne yaptı
Beli bağı kul yaptı.

Yukarıdan gelir
Tangır tungur
Vur başına
Otur kemir.

Çam ağacını oyarlar
İçine name koyarlar
Ağlama tintonum ağlama
Şimdi kulağını burarlar.

Bir küçük ay taşı
İçinde beyler aş
Pişirirsen aş olur
Pişirmezsene kuş olur

BİLMECELER

Ah ne idim ne idim
Sahralarda bey idim
Felek beni ne yaptı
Beli bağı kul yaptı.

Yukarıdan gelir
Tangır tungur
Vur başına
Otur kemir.

Çam ağacını oyarlar
İçine name koyarlar
Ağlama tintonum ağlama
Şimdi kulağını burarlar.

Bir küçük ay taşı
İçinde beyler aş
Pişirirsen aş olur
Pişirmezsene kuş olur

FIKRALAR

Etnik

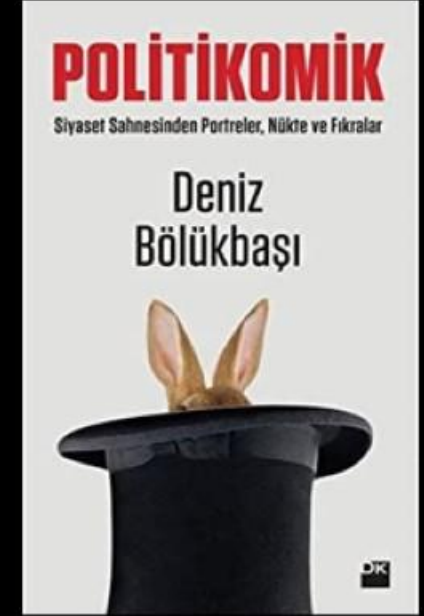
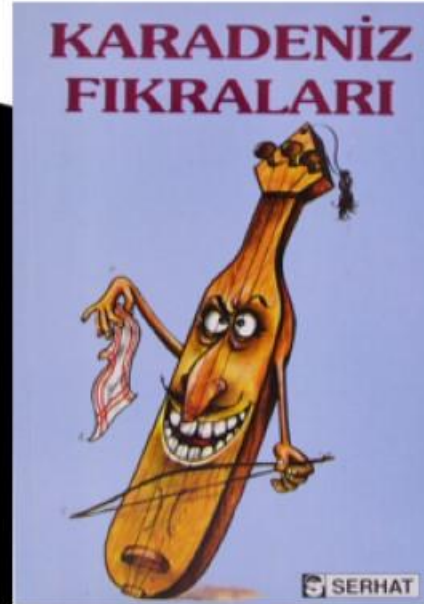
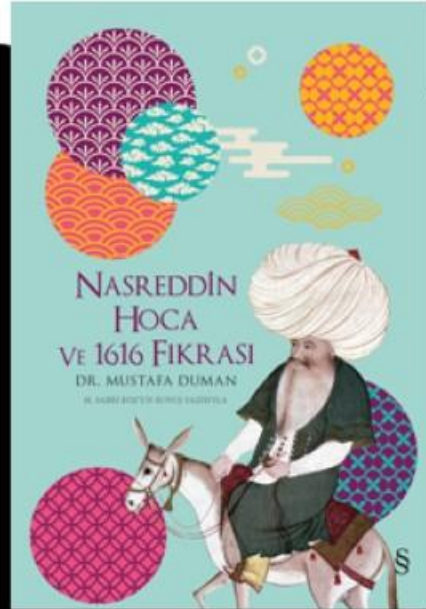
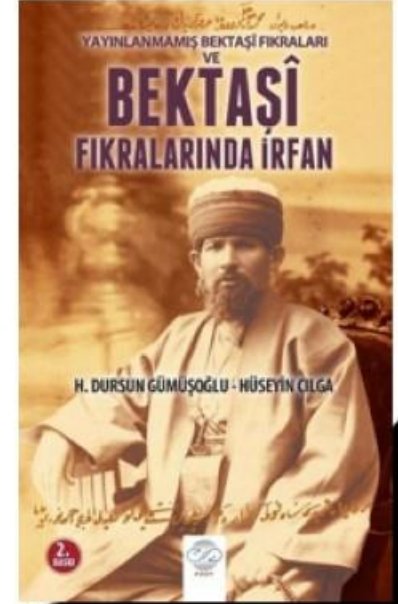
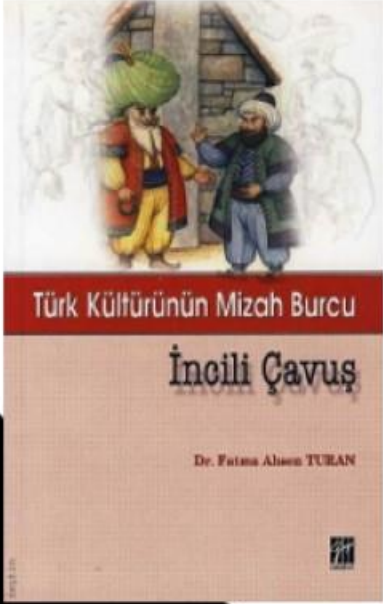
(Laz, Yahudi, Çingene)

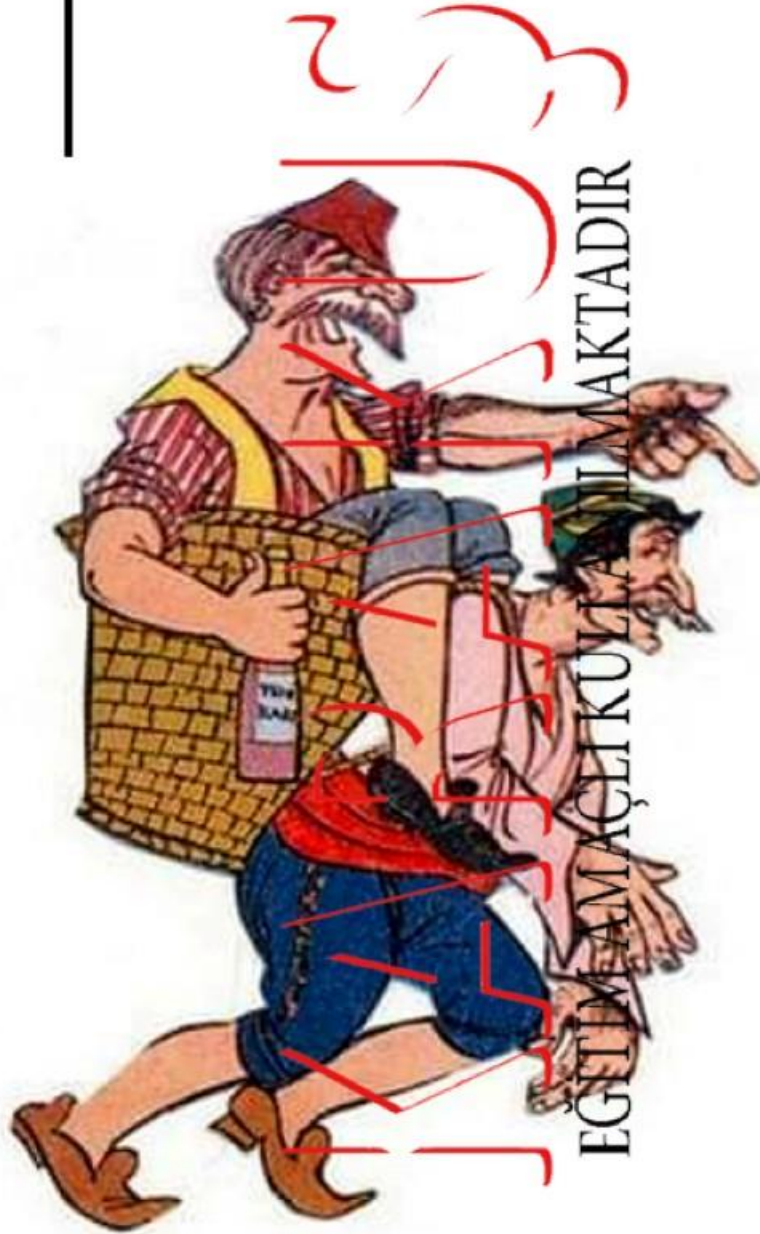
Yaşamış Kişiler

(Nasreddin Hoca, İncili Çavuş, Bekri Mustafa)

Bölgesel Fıkralar

(Kayserili, Karatepeli, Erzurumlu)

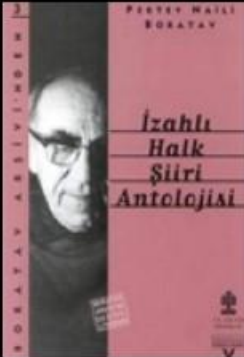
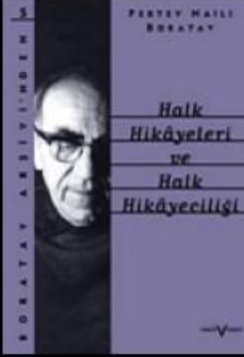
FIKRALAR

Bekri Mustafa imam oldu dersin

Bekri Mustafa yoksul bir Mahallede
bir Camiin önünden geçmektedir.
O sırada Musallada bir tabut vardır.
Fakat namazı kıldırarak imam ortada yoktur.
Cemaatin beklemekten canı sıkılır ve başında kavuğu
sırtında cüppesiyle oradan geçen Bekri Mustafa'yı
Hoca zannederek namaz kıldırmasını söylerler.
Ne dese dinlemezler ve zorla öne geçirirler,
Bekri Mustafa namazı kıldırdıktan sonra
Ölünün kefenini açar ve kulağına bir şeyler fısıldar.
Cemaat ölüye ne söylediğini merak eder,
Bekri Mustafa gülerek cevap verir.
Sen şimdi aramızdan ayrıлып ahirete gidiyorsun ,
eğer orada bu Dünyanın ahvalini sana sorarlarsa,
Bekri Mustafa imam oldu dersin, onlar durumu anlar dedim.

KAYNAKÇA ve
OKUMA LİSTESİ

- ★ ÖRNEK, Sedat, Veyis; 2000: Türk Halk Bilimi. Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara
- ★ BALAMAN, Ali, Rıza; 1983: Gelenekler Töre ve Törenler. Betim Yayınları. İzmir.
- ★ EVLİYAĞLU, Sait; BAYKURT, Şerif; 1988: Türk Halkbilimi. Kendi Yayını. Ankara.
- ★ ARTUN, Erman; 2011: Türk Halkbilimi. Karahan Yayınları. Adana.
- ★ ÖZDEMİR, Ahmet; 2007: Bütün Yönleriyle Türk Halk Edebiyatı Bilgileri. Bordo Siyah.
- ★ BORATAV, P., Naili (1988) 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı. Gerçek Yayınları. İstanbul.
- ★ AÇA, Mustafa Edt. (2023) Halk Bilimi El Kitabı. Nobel Akademik.
- ★ BORATAV, P., Naili (1999) İzahlı Halk Şiiri Antolojisi. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- ★ BORATAV, P., Naili (2002) Halk Hikayeleri ve Halk Hikayeciliği. Tarih Vakfı Yurt Yayınları

İsmail KARAKUŞ
karakus@ankara.edu.tr

